

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Si es realitzen diferents activitats es recomana emplenar una fitxa per a cadascuna d'elles.

Fitxa del projecte

Any de la formació*	2012
Trimestre en què s'ha fet l'activitat* <i>(Trieu-ne un)</i>	Tercer trimestre
Comunitat autònoma* <i>(Trieu una comunitat)</i>	Catalunya
Centre educatiu <i>(Nom del centre)</i>	IES La Llauna
Títol del projecte* <i>(Títol de l'activitat que es proposa fer)</i>	Treball amb els qüestionaris CESC i PEIA
Autors / es* <i>(Poseu el nom de cada autor en una línia)</i>	M. Carmen Osset Hernández
Etapa educativa* <i>(Trieu una o més etapes i esborreu la resta)</i>	Educació Secundària Obligatoria (ESO)
Curs* <i>(Trieu un o diversos cursos pertanyents a l'etapa triada)</i>	2n ESO
Temàtica* <i>(Trieu-ne una o més i esborreu la resta)</i>	Gènere i sexisme Assetjament escolar
Resum breu* <i>(Extensió aproximada de 7 línies o 70 paraules)</i>	Treballarem els temes "Gènere i sexisme" i "Assetjament escolar" mitjançant dos qüestionaris que passarem a l'alumnat i que ens permetran identificar els rols que hi ha establerts dins el grup-classe. També identificarem i treballarem les habilitats interpersonals per aprendre a relacionar-nos millor i evitar situacions de violència de gènere.
Tipus d'activitat <i>(Trieu un tipus d'activitat i esborreu la resta)</i>	Altres
Presentacions dels tallers <i>(Indiqueu si cal utilitzar alguna presentació dels tallers del Programa per fer l'activitat)</i>	Cap
Altres materials <i>(En el cas que s'hagi utilitzat algun arxiu que no es pugui incloure dins de l'apartat d'annexos d'aquest document, indiqueu el nom exacte de l'arxiu que envieu juntament amb aquest arxiu)</i>	
Durada aproximada*	5

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

<i>(Trieu el nombre de sessions de 60 minuts necessàries per realitzar l'activitat a l'aula. Elimineu la resta)</i>	
Idioma* <i>(Trieu l'idioma)</i>	Català

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Projecte

En aquesta part del document es desenvolupa la proposta de treball de l'activitat.

Descripció breu del centre
Presentació* <i>(Introducció i justificació del perquè s'ha plantejat fer l'activitat.)</i>
<p>La hipòtesi concreta que voldria constatar i que l'experiència m'ha fet considerar és que els i les alumnes que a primer d'ESO tenen moltes nominacions en agressivitat física i agressivitat verbal en el Qüestionari CESC que els passen a classe de tutoria, al curs següent, en l'optativa "Habilitats Socials" que imparteix la psicopedagoga, obtenen puntuacions més elevades en la manera de relacionar-se amb els altres "AGRESSIVA", en el Qüestionari PEHIA. En el cas de la violència de gènere serien els que tindrien més predisposició a ser els "agressors/es".</p> <p>També voldria constatar que els i les alumnes que en el Qüestionari CESC tenen més nominacions de "victimització física" i "víctimització verbal", tenen puntuacions més elevades en la manera de relacionar-se amb els demés "SUBMISA", en el Qüestionari PEHIA. Serien els que tindrien més predisposició a ser "víctimes" en un cas de violència de gènere.</p> <p>L'IES "La Llauna" té tres línies d'ESO. En general les aules tenen 30 alumnes però algunes en tenen més, com les de segon. Aquesta quantitat elevada d'alumnat dificulta els treballs d'implementació per la feina que se'n deriva i pel poc temps de que disposem de l'alumnat assistint a classe (juliol i agost, com ja sabem, els i les alumnes tenen vacances).</p> <p>Tinc resultats del Qüestionari CESC de quasi tot l'alumnat que el curs passat va fer primer d'ESO i que aquest curs 2011-12 està fent segon. També tinc resultats del Qüestionari PEHIA de l'alumnat que ha fet l'optativa "Habilitats Socials" a segon d'ESO, que és trimestral. Com bé es deduirà, en ser optativa no tot l'alumnat ha realitzat el Qüestionari.</p> <p>Degut al poc temps de què disposem per fer la implementació intentaria passar el Qüestionari PEHIA a tot l'alumnat de les classes de segon d'ESO. L'activitat la farien tots els i les alumnes i els qui ja la van realitzar en trimestres anteriors la repetirien atès que, sovint, quan s'han treballat les relacions interpersonals els resultats canvien favorablement.</p> <p>L'activitat es realitzaria en hores de tutoria o quan el tutor ho consideri més adient. D'aquesta manera veurem, com penso, si hi ha correlació entre els resultats dels dos qüestionaris i es pot constatar la meua hipòtesi. Si el temps per fer la implementació fos insuficient passaria el Qüestionari PEHIA només a la classe en què estic impartint actualment la matèria optativa "Habilitats Socials" i en què encara no hem fet el qüestionari perquè primer hem treballat l'adolescència a nivell físic, emocional i social.</p> <p>Si fos possible tornaria a passar el CESC a segon d'ESO perquè, si bé aquesta eina ens va ajudar a detectar els punts forts i febles dels grups de primer curs d'ESO i es van realitzar les sessions posteriors a nivell individual i grupal per orientar les conductes de maltractament, veuríem si la intervenció va ser adequada i si hi ha correlació amb el CESC de segon, i també constataríem si en els grups es donen les mateixes dinàmiques o, com esperem, aquestes han millorat.</p> <p>Espero tenir l'aprovació de tot l'equip docent implicat per fer el projecte, perquè el tema és prou interessant, perquè a final de curs les dinàmiques de grup són importants per cursos posteriors i per si podem evitar conflictes al centre i en els seus entorns propers el curs vinent.</p> <p>Em fixaré detingudament en si l'alumnat que té més nominacions en "conductes agressives" al CESC i en "relacions agressives" al PEHIA correspon al sexe masculí. També em fixaré en si l'alumnat que</p>

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

rep més nominacions en "conductes de victimització" en el CESC i en "relacions submises" en el PEHIA correspon al sexe femení, sabent que les noies poden tenir unes conductes més sibil·lines i menys conegudes.

Tot el personal docent de l'Institut intentarem que les "conductes assertives" (ni "agressives" ni "submises") siguin les que més utilitzin les persones adolescents i el professorat en relacionar-se. Aquestes són conductes en què les persones expressen les seves opinions, necessitats i sentiments i defensen els seus drets sense ofendre a les altres persones. No s'aprofiten dels altres però tampoc deixen que abusin d'ells. És una comunicació correcta, educada i sincera.

M'hauria agradat poder fer una sèrie de proves amb "parelles" d'alumnes de l'Institut. En cursos anteriors es va intervenir en la relació de parelles en què s'havien detectat signes de possible violència i els resultats van ser satisfactoris.

Descripció breu del grup amb el qual es treballarà *

Finalment vaig treballar amb una classe-grup de 30 alumnes de 2n d'ESO que ja es coneixien de l'any passat.

Objectius*

(Finalitat de l'activitat. Poden definir-se objectius generals i / o específics.)

- Millorar les relacions interpersonals de l'alumnat perquè pugui tenir recursos personals per solucionar els seus problemes i, en aquest projecte concret, saber com afrontar la violència de gènere tant en l'àmbit escolar com en l'àmbit familiar i el seu entorn social.
- Eliminar tant com es pugui la violència entre iguals al centre, amb el desig de generalització de la no violència en els entorns familiar i social del nostre alumnat.
- Els dos objectius anteriors són molt vàlids però el millor de tot seria poder donar eines de prevenció i detecció als i les adolescents del nostre centre i generalitzar-ho al nostre entorn més proper –família i amics- a fi de contribuir a una petita eradicació d'aquest dolorós problema que afecta la nostra societat.

Previsió de conflictes previs i resultats esperats

(Explicació dels resultats esperats i dels problemes o conflictes que es preveu que es podrien produir durant el desenvolupament de l'activitat.)

La hipòtesi concreta que voldria constatar i que l'experiència m'ha fet considerar és que els i les alumnes que a primer d'ESO tenen moltes nominacions en agressivitat física i agressivitat verbal en el Qüestionari CESC que els passen a classe de tutoria, al curs següent, en l'optativa "Habilitats Socials" que imparteix la psicopedagoga, obtenen puntuacions més elevades en la manera de relacionar-se amb els altres "AGRESSIVA", en el Qüestionari PEHIA. En el cas de la violència de gènere serien els que tindrien més predisposició a ser els "agressors/es".

També voldria constatar que els i les alumnes que en el Qüestionari CESC tenen més nominacions de "victimització física" i "victimització verbal", tenen puntuacions més elevades en la manera de relacionar-se amb els demés "SUBMISA", en el Qüestionari PEHIA. Serien els que tindrien més predisposició a ser "víctimes" en un cas de violència de gènere.

Metodologia / pautes de treball*

(Explicació de la metodologia que s'utilitzarà per treballar l'activitat. Si hi ha materials relacionats com ara qüestionaris, textos, etc. es referenciaran aquí i s'inclouran al final del document com a annexos.)

Primer vaig realitzar l'activitat relacionada amb el "bullying" i després l'activitat relacionada amb "Genere i sexisme".

Activitat "Assetjament escolar"

En una classe de segon vaig passar el Qüestionari CESC, un instrument molt vàlid i útil per prevenir i detectar les situacions de maltractament entre iguals. Permet:

- Determinar l'estatus social de l'alumne/a dins del grup-classe.

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

- Identificar els/les alumnes que presenten conductes d'agressió física, verbal o relacional, des del punt de vista dels seus propis companys/es de classe.
- Identificar l'alumnat que presenta conductes pro-socials segons els companys i companyes de classe.
- Identificar els/les alumnes que són considerats com a víctimes d'agressió física, verbal o exclusió social segons els companys i companyes.

Aquest qüestionari l'havia de passar a les tres classes de segon d'ESO però la manca de temps m'ho va impedir. Es va passar el curs passat però per aquest projecte ha estat impossible.

La classe a la qual es va administrar el Qüestionari CESC la vàrem seleccionar la coordinadora pedagògica, el tutor i jo –psicopedagoga- i en la decisió van influir els conflictes que ja existien entre els membres de l'aula.

Metodologia per fer l'activitat del Qüestionari CESC

Sessió 1

1. Vaig començar la sessió parlant d'intel·ligència emocional (la majoria de l'alumnat coneixia el concepte perquè el vàrem treballar en la matèria optativa "Habilitats Socials", amb l'excepció dels que fan la matèria de "Francès" i "Religió" durant tot el curs).

2. Tot seguit els vaig preguntar: "Què diríeu que és una persona intel·ligent?"

Sempre els explico alguna situació, com per exemple:

"Coneixem una persona que guanya força diners, 1800 euros mensuals, però no té amics ni dins ni fora de la feina i, a més, sempre té discussions amb els companys/es. També coneixem una altra persona que guanya 1600 euros, que també són molts, i que té amics i bones relacions tant dins com fora de la feina."

"Quina d'aquestes persones preferiríeu ser i qui penseu que és més intel·ligent?"

Amb les seves respostes vaig anar conduint la conversa cap a la importància de saber-se relacionar amb els/les altres. També es va parlar de la felicitat: en què consisteix ser feliç? què els fa feliços a ells/elles? Vaig conduir la conversa cap a les coses dels companys i companyes que ens fan feliços (jugar junts/es, tenir amics/gues...), remarcant que aquestes idees són universals.

3. A continuació els vaig demanar que dediquessin uns minuts a pensar en ells/elles mateixos/es i en els seus companys i companyes i els vaig explicar que els donaríem el Qüestionari CESC per ajudar-los a pensar. Vaig remarcar que s'havia de contestar amb sinceritat, que les respostes eren confidencials i que no n'hi havia de bones ni de dolentes, sinó que cadascú té una manera diferent de veure les coses.

4. Els vaig administrar el Qüestionari (veure annex 1) i els vaig facilitar informació per omplir-lo:

- Una llista numerada de l'alumnat del grup-classe amb el nom i cognom de cada alumne/a. És preferible que estigui ordenada alfabèticament i que els noms siguin fàcilment identificables. Cada alumne/a ha de tenir assignat un número d'identificació.
- L'alumnat havia de respondre les preguntes escrivint aquests números en l'espai corresponent. No s'havia d'escriure cap nom. Els/les alumnes havien d'escriure els números dels seus companys i companyes, no es podien anomenar ells o elles mateixes. Els vàrem demanar que abans de respondre pensessin les coses que havien passat a l'escola el darrer mes. En cada pregunta havien de respondre tres números que no es podien repetir en la mateixa pregunta però sí en la resta d'elles.
- Vaig llegir i repetir varies vegades cada pregunta per tal d'assegurar la correcta comprensió de l'enunciat.

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

5. Vaig recollir el Qüestionari i els vaig demanar com s'havien sentit en fer la prova. Hi va haver comentaris positius però alguns/es alumnes van manifestar que sentien inseguretat i que els costava contestar.

Mentre es passa el Qüestionari els/les alumnes sempre fan preguntes o comentaris. Les més habituals són:

- Que no poden pensar en tres persones per a algun ítem del qüestionari. Sempre els contesto que mirin la llista i s'ho pensin més i també miro d'aclarir més la resposta dient que sempre hi ha algú que ho fa o a qui li passa allò, encara que només sigui una mica. Si continuen insistint en que no troben algú, a nivell individual i en veu baixa, els dic que poden deixar en blanc el lloc destinat a la resposta.
- Sempre els costa més contestar les preguntes que estan relacionades amb la violència física, verbal o relacional i sovint et diuen que hi ha alumnes que peguen o donen empentes però que ho fan de broma. En aquestes preguntes que els costen apunten els números però després escriuen entre parèntesi (és broma).

S'han de tenir en compte alguns indicadors en els resultats:

- A més dels/de les alumnes que puntuen significativament en conductes d'agressió o victimització, cal parar atenció en aquells/elles que tenen moltes nominacions negatives i cap de positiva, ja que en el grup-classe no tenen cap suport social i sovint passen desapercebuts fins i tot pel professorat.
- Cal parar atenció en els/les alumnes que puntuen significativament només en agressió relacional, ja que poden ser bons/es alumnes i estar ben integrats/des en el sistema escolar i fins i tot tenir una bona puntuació en popularitat però alhora estan implicats en conductes d'exclusió envers algun alumne/a.
- Els/les alumnes clarament rebutjats presenten inadaptació emocional i social, i si tenen puntuacions altes en agressivitat tenen el pitjor pronòstic si no s'intervé.

Totes aquestes actuacions formen part de la prevenció i en el nostre institut estan contemplades en el Pla d'Acció Tutorial. L'educació de les emocions, el tractament positiu dels conflictes, la mediació escolar, l'aplicació d'un codi disciplinari positiu i en general totes aquelles actuacions orientades a millorar les relacions personals, configuren un clima de centre que afavoreix el desenvolupament personal i social de l'alumnat i el seu èxit escolar, però també el benestar de l'equip docent. L'afrontament de les situacions de maltractament entre alumnes sempre té una consideració específica.

Sessió 2. Valoració del CESC a la classe de segon. Sessió de devolució de resultats.

Els resultats que vam obtenir estaven força d'acord amb la hipòtesi que havia formulat. Primer explicaré els resultats obtinguts en el CESC i després faré la correlació amb el Qüestionari PEHIA.

Aquest grup d'alumnes-classe em coneixia per haver impartit la matèria "Habilitats Socials"; alguns/es alumnes em coneixien per haver tingut "Atencions Individuals" amb mi. La presència del tutor va ser enriquidora perquè es tracta d'un docent molt apreciat pel seu alumnat i per la resta de personal docent per la seva experiència i per les seves bones relacions personals amb tothom.

El tutor i jo (psicopedagoga) ja coneixíem bastant la dinàmica i les experiències socials del grup-classe i el CESC ens va confirmar dades que ja sabíem, altres que sospitàvem i unes poques que ens van sorprendre.

Els alumnes que van rebre més nominacions (preguntes 5 i 8) en conductes d'agressió física i verbal van ser els números 10 i 24, tots dos nois. Un d'ells ja havia estat apercebut pel tutor, qui havia parlat

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

amb els seus pares per la seva manera de relacionar-se amb els companys i companyes. És un alumne apreciat pels seus companys/es, pel seu bon rendiment escolar i pel seu enginy, i molts dels seus companys/es justifiquen les coses que fa dient que ho fa de broma. Com que és molt intel·ligent els sap confondre. L'altre alumne passa més desapercebut però molesta força als companys/es. Aquests alumnes rebran atenció individual per part meua i també es farà una intervenció en el grup.

Els alumnes que van tenir més nominacions en conductes d'agressió relacional van ser els números 4, 6 i 19, i les tres eren noies. És força corrent que les noies més sibil·lines sovint facin mal als seus companys o companyes sense utilitzar la força física i sense fer soroll. Aquest tema es va parlar en la sessió de devolució i se'n va continuar parlant la resta del curs.

L'alumne que més nominacions va tenir en estatus social en situació negativa va ser el número 25, alumne que havia arribat al centre el curs anterior i que pateix violència de gènere a casa. A la matèria "Habilitats Socials" ja havia parlat d'aquesta desagradable situació i té una personalitat complicada per les situacions viscudes des de petit (separació dels pares, violència d'una parella de la mare). També rep alguna agressió física i verbal a classe però se sap defensar.

En les preguntes de pro-socialització tant el tutor com jo no teníem clar per qui es decantarien els/les alumnes i ho van fer pel número 26: una alumna que sempre ajuda als seus companys tot i estar vivint una situació personal delicada perquè estava patint un trastorn d'alimentació i tenia una autoestima molt baixa. Quan se li va fer la devolució i es va assabentar del que pensaven els seus companys i companyes es va animar molt. Des del segon trimestre estava rebent atenció individual per part meua i havia tingut varies reunions amb la seva mare.

Els dos alumnes que van rebre més nominacions en les preguntes de victimització van ser el número 29, que és un alumne que pateix un trastorn de personalitat greu i que sovint provocava situacions conflictives, i el número 28, que és amic del 29. Aquest alumne era conscient de la seva situació malgrat el seu trastorn de personalitat i actualment està rebent atenció psicològica per serveis externs a l'Institut i també al Centre.

La sessió de devolució va ser molt profitosa i enriquidora pels comentaris i opinions de l'alumnat; cada vegada més conscient de la dinàmica del seu grup-classe.

Activitat "Gènere i sexisme"

L'objectiu de la segona activitat era millorar les relacions interpersonals. Vaig començar la sessió explicant què són les habilitats interpersonals, concepte de vital importància per relacionar-nos amb la gent que ens envolta.

Les habilitats interpersonals són un conjunt de conductes emeses per una persona en una situació social, que expressa i rep opinions, sentiments i desitjos, que parla, defensa i respecta els drets personals, d'una manera adequada, augmentant la probabilitat de reforçament i disminuint la probabilitat de tenir problemes en les seves relacions personals.

Vaig fer el Programa PEHIA a la mateixa classe de segon d'ESO a la qual vaig fer el Qüestionari CESC. A aquests alumnes ja se'ls havia administrat aquest programa en varies sessions del primer trimestre. Degut al poc temps de que disposàvem i de la seva experiència, ho vam fer en una sessió d'administració del programa i en una altra de devolució de resultats, tenint en compte els resultats de les sessions anteriors. Hi va haver alguns canvis positius.

El Programa PEHIA (Programa d'Ensenyament d'Habilitats Interpersonals per a Adolescents) és un programa d'ensenyament directe i sistemàtic d'habilitats interpersonals que intenta potenciar les relacions interpersonals adequades i prevenir els problemes desadaptatius.

El Programa té un full-resum, el Qüestionari de les Dificultats Interpersonals per a Adolescents, que és el que valorarem i comentarem en el nostre Projecte, sense perdre de vista que el Programa sencer

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

s'ha treballat en la matèria d' "Habilitats socials".

En aquest full-resum es fan preguntes sobre comportaments socials quotidians i els/les alumnes valoren com acostumen a actuar amb altres persones. Són 36 preguntes que l'alumnat valora de 0 a 4, segons el grau de dificultat que els suposa el seu comportament davant situacions concretes que requereixen algunes habilitats com:

- Aprendre a expressar molèstia, disgust.
- Saber dir NO.
- Defensar els nostres drets personals.
- Tenir habilitats per lligar (com em presento i demano per sortir).
- Tenir habilitats per lligar (aprendre a fer i acceptar compliments).
- Tenir habilitats per lligar (iniciar, mantenir i acabar una conversa).
- Negociar amb els nostres pares.

El correcte desenvolupament de moltes d'aquestes habilitats podria ajudar a detectar/evitar la violència de gènere. Saber relacionar-se i detectar actituds problemàtiques en els altres, des de ben joves, pot ajudar a evitar posteriors experiències desagradables.

Inclou 4 preguntes d'exemple de les 36 per mostrar el tipus de situacions exposades i com les havien de valorar segons el grau de dificultat que els representaven:

0 = Cap dificultat

1 = Poca dificultat

2 = Mitjana dificultat

3 = Força dificultat

4 = Màxima dificultat

Les situacions que vaig escollir són molt comunes i estan relacionades amb les habilitats abans descrites:

1. Dir a la caixa del supermercat que t'ha tornat 3 euros de menys.
2. Demanar a un desconegut/da que apagui la cigarreta perquè et molesta.
3. Acostar-te i presentar-te a un noi/a que t'agrada.
4. Defensar-te quan els teu germà/ana t'acusa d'haver-li espatllat alguna cosa (llibre, roba...).

Situació 1: La mare encarrega al seu fill/a que compri productes al supermercat. Quan paga, s'adona que la caixa li retorna 3 euros de menys:

Escena A:

Adolescent: Ja veig que vols quedar-te amb els meus diners, lladre!

Caixera: Escolta, noi/a, hauries de parlar amb més educació! No et sembla?

Adolescent: Sí, Sí! (to passota), no m'expliquis rotllos i donam els diners, va!

Caixera: Té els teus diners i marxa ràpid.

Escena B:

Adolescent: Perdoni, però crec que m'ha tornat malament el canvi. Em falten 3 euros.

Caixera: A veure... sí, és cert. Estic despistada aquest matí. Té els teus diners.

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Adolescent: Gràcies.

Escena C:

Caixera: Té, aquí tens el teu canvi.

Adolescent: Bé, crec que...

Caixera: Què passa?.

Adolescent: No... res, res.

Metodologia per a l'administració del Programa PEIA

1) Abans de passar el full-resum a l'alumnat cal que tinguem present que és molt important que aquesta activitat sigui reflexiva i que cada alumne/a contesti sol/a sense tenir en compte l'opinió dels companys o companyes, més endavant ja compartiran els resultats amb la classe.

També és molt important que expliquem a l'alumnat que la manera en què ens relacionem amb els altres (companys/es, amics/amigues, professors/es, pares...) es pot sintetitzar en tres estils diferents:

a) **Submís:** una persona que es relaciona amb els demés amb un estil submís o passiu normalment no serà capaç d'expressar els seus sentiments, opinions i necessitats o bé ho farà amb molt poca confiança i seguretat en sí mateixa. Això pot ocasionar que s'aprofitin d'ell o ella.

Les persones amb aquest estil acostumen a no parlar o fer-ho en veu baixa i poc clara. Els i les adolescents amb estil submís o passiu se senten incompresos i manipulats, fet que sovint els comporta una baixa autoestima, ansietat i sentiments de culpa.

Correspon a l'escena C

b) **Agressiu:** les persones que es relacionen amb aquest estil es troben a l'altre extrem perquè expressen els seus desitjos, sentiments, necessitats, drets i opinions de forma injusta, no apropiada i sense respectar els drets de les altres persones. Aquest tipus de persones són autoritàries, manipuladores i només es preocupen del que ells o elles desitgen i de tenir o fer les coses quan ells/elles volen. No es preocupen pels sentiments dels demés i sovint es posen en baralles i problemes.

Les persones adolescents agressives acostumen a insultar, amenaçar, criticar, humiliar i intimidar els altres.

Correspon a l'escena A

c) **Assertiu:** els i les adolescents que es relacionen amb els altres de manera assertiva expressen les seves opinions, necessitats i sentiments i defensen els seus drets sense ofendre a les altres persones. No s'aprofiten dels demés però tampoc deixen que abusin d'ells.

Aquestes persones adolescents parlen amb un to de veu ni molt baix ni molt alt, miren a la cara quan parlen o els hi parlen i es comuniquen de manera correcta, educada i sincera.

Correspon a l'escena B

2) Un cop explicats els tres estils, l'alumnat ja pot contestar les 36 preguntes marcant el número que creuin que correspon millor al grau de dificultat que generalment els suposa cada relació. Fan referència tant a aquelles situacions en què no saps com respondre o actuar (per exemple: calles i et poses vermell), com a aquelles situacions en què creus que vas actuar excedint-te amb altres persones (per exemple: insultes i després et sap greu). En el full-resum hi ha un apartat per nois i un altre per noies i han de contestar en l'apartat que els correspongui. Sempre es fa una valoració i comentari de cadascuna de les situacions.

3) Quan ja s'han contestat i valorat les situacions descrites en el full-resum, s'utilitza la tècnica del

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

role-playing i en grups de dos o tres alumnes trien tres situacions i les representen en els tres estils: submís, assertiu, agressiu.

Aquesta activitat de grup és molt enriquidora: primer preparen els diàlegs i hi ha d'haver consens sobre el que diran i després han de fer la representació davant de tota la classe.

Per fer l'activitat vaig intentar barrejar alumnes que no fossin amics/gues. Molts alumnes tímids van intentar vèncer la timidesa i amb l'ajuda dels companys/es van aconseguir fer la dramatització.

Depenent del nombre d'alumnes que tinguem, el *role-playing* pot durar una o dues sessions i fins ara sempre els ha agradat molt. Passen una estona divertida, aprenen i s'ho passen bé.

Els inconvenients que es constaten pel fet de no tenir unes bones habilitats interpersonals són:

- Dificultat per comunicar adequadament les opinions, sentiments i pensaments.
- Dificultat per fer noves amistats o mantenir les que es tenen.
- Dificultat per lligar amb altres nois o noies.
- Dificultat per fer respectar els nostres drets i evitar que abusin de nosaltres.
- Pitjors relacions amb els pares, professorat i companys/es de classe.
- El més important però, és que serà fàcil que ens sentim molt malament amb nosaltres mateixos.

Després de valorar les puntuacions obtingudes al full-resum, les conclusions van ser les que havíem previst en la hipòtesi inicial.

CONCLUSIONS

L'alumnat que va obtenir més nominacions en les preguntes d'agressió física i verbal del Qüestionari CESC, és el que més facilitat ha tingut per fer les representacions teatrals en estil agressiu. Aquests alumnes se sentien còmode actuant i gaudien ridiculitzant i insultant als companys/es. Serien "possibles agressors".

En sentit oposat l'alumnat que va obtenir més nominacions en les preguntes de victimització del Qüestionari CESC, és el que es va sentir més còmode en les representacions teatrals en estil submís. Per contra a aquests alumnes els va costar molt més fer-ho en estil agressiu. Serien "possibles víctimes".

Aquestes valoracions també es constaten en el full-resum on es veu que els/les alumnes que han obtingut més puntuacions 0 o 1 en les situacions que impliquen gens o poca dificultat per relacionar-se i tenir bones habilitats interpersonals són els números 10 i 24 (alumnes amb nominacions d'agressió física i verbal). Es tracta d'alumnes que tenen un problema de relació i s'està fent un treball individual amb ells.

En el full-resum els alumnes 28 i 29 han obtingut més puntuacions 3 o 4 en les situacions que impliquen força o màxima dificultat per relacionar-se amb els altres. L'alumne número 28 ha contestat 26 preguntes amb un 4, 5 amb un 3 i només n'ha contestat 2 amb un 1 (no li suposa dificultat).

Hi hauria més correlacions però crec que amb aquestes dues valoracions ja veiem que es demostra el que volíem constatar.

CONCLUSIÓ IMPORTANT

Serà bo per a tots els i les adolescents veure que en el seu entorn educatiu, familiar i social la gent es relaciona amb les altres persones amb un estil assertiu (ni agressiu ni submís) perquè són les conductes en què les persones expressen les seves opinions, necessitats i sentiments, i defensen els seus drets sense ofendre a les altres persones.

No s'aprofiten dels demès però tampoc deixen que abusin d'ells. És una comunicació correcta, educada i sincera. Sí les persones es relacionessin emprant un estil assertiu hi hauria una disminució de la violència de gènere.

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Temporalització de les sessions de treball* <i>(Explicació del treball que es realitzarà durant cada sessió.)</i>
2 sessions per l'activitat relacionada amb l'assetjament escolar i el Qüestionari CESC: <ul style="list-style-type: none">⤴ 1 per introduir el tema, explicar el Qüestionari i omplir-lo.⤴ 1 altra per compartir i valorar els resultats. 3-4 sessions per l'activitat relacionada amb "Gènere i sexisme" i el Programa PEIA: <ul style="list-style-type: none">⤴ 1 per introduir el tema, explicar el full-resum i omplir-lo.⤴ 1 o 2 per fer el <i>role-playing</i>.⤴ 1 altra per compartir i valorar els resultats.
Materials necessaris* <i>(Llista de materials, el més detallada possible, que es necessitaran per fer l'activitat. Per exemple: vídeo de la pel·lícula "Cobardes", pissarra digital interactiva, paper i bolígraf, etc.)</i>
<ul style="list-style-type: none">⤴ Els qüestionaris CESC i PEIA.⤴ Bolígrafs.
Eines d'avaluació <i>(Explicació de les eines que s'utilitzaran per fer l'avaluació. Si hi ha materials relacionats com ara qüestionaris, enquestes, etc. es referenciaran aquí i s'inclouran al final del document com a annexos.)</i>
Com s'ha desenvolupat el treball a l'aula <i>(Descripció de com s'ha desenvolupat el treball, per exemple: si els/les alumnes han participat en major o menor mesura, si han demostrat interès, si hi ha temes que desperten més curiositat que altres, etc.)</i>
Valoració d'objectius aconseguits i conclusions <i>(Valoració de si s'han aconseguit els objectius i explicació de les conclusions a què han arribat professorat i alumnat, un cop realitzada l'activitat.)</i>
Els resultats que es van obtenir estaven força d'acord amb la hipòtesi que havia formulat. No té sentit administrar el CESC per identificar alumnes sense el compromís de realitzar activitats posteriors. En aquesta ocasió, per falta de temps ja que les classes normals van acabar el 8 de juny (hi va haver sortides, després exàmens...), només vaig tenir una sessió per fer la devolució dels resultats però ara, a començament de curs, els resultats estan sent molt útils perquè els/les alumnes han canviat de tutor i tota la informació que li pugui donar sobre el grup és molt eficaç per millorar-ne la dinàmica. El tutor i jo farem sessions i intervencions per parlar dels resultats. L'objectiu d'aquestes sessions és sensibilitzar els/les alumnes amb relació a les conductes que constitueixen maltractament, i trobar altres alternatives possibles d'interacció. Per això cal intentar que cadascú assumeixi la seva part de responsabilitat. Amb els/les alumnes més nominats, tant en el paper d'agressor/a com en el de víctima faré una intervenció més individualitzada. En definitiva es tracta de fer entendre que, entre tots, hem de buscar camins per fer de la classe i de l'escola un lloc més agradable i un entorn de convivència segur per a tots, també per al professorat.
Propostes de millora de l'activitat <i>(Explicació, un cop finalitzada l'activitat, d'aquelles coses que podrien millorar-la, com per exemple: suprimir alguna part, distribuir les sessions d'una altra manera, etc.)</i>

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Annex 1. Qüestionari CESC

Descripció dels ítems del qüestionari:

- **Estatus social:**

1. M'agrada/Em cau bé.
2. No m'agrada/No em cau bé.
12. Són els teus amics i amigues.

- **Agressió física:**

5. Pega els altres, dona empentes.

- **Agressió verbal:**

8. Insulta

- **Agressió relacional:**

3. Parla a l'orella / Fa córrer rumors.
6. No deixa participar.

- **Pro-socialització:**

4. Ajuda als altres.
7. Anima els altres.

- **Victimització:**

9. A qui donen empentes o peguen?
10. A qui insulten o ridiculitzen?
11. A qui no deixen participar?